ĠESÙ KRISTU FIS-SALMI

Fr Charles Buttigieg

"Jien qaddist is-sultan tiegħi, fuq Sijon, l-għolja mqaddsa tiegħi." (Salm 2:6)

Is-Salmi

Il-kelma 'salm' ġejja mill-Grieg *psalmos* li tittraduċi l-kelma Ebrajka *mizmor* li tfisser daqq jew għana bid-daqq. Fl-Ebrajk għandna kelma oħra li hija *tehillim* li tfisser 'tifħir'. Il-kelma Griega *psallo* tfisser 'iddoqq strument tal-kordi'. Il-Ktieb tas-Salmi jiġbor fih 150 salm li nkitbu fuq medda ta' elf sena mibdija mis-Sultan David. Huma mqassmin f'ħames kotba mibnija fuq il-ħames kotba tal-Pentatewku: 1-41; 42-72; 73-89; 90-106; 107-150. Hemm salmi ta' tifħir, salmi ta' talb, salmi ta' radd il-ħajr, salmi regali - irjali, salmi sapjenzjali, u salmi profetiċi u liturġiċi. Hemm is-salmi ta' Jahweh, salmi levitiċi, salmi ta' Asaf, ta' ulied Qorah, ta' Heman, ta' Etan, salmi tas-Saltna, salmi tal-fidi, is-salmi Allelujatiċi li jibdew bil-kelma Ebrajka *alleluia*, hemm il-Hallel paskwali, il-Hallel il-Kbir u dak żgħir u s-salmi tat-Telgħat lejn Ġerusalemm. Skont 11 QPs il-materjal marbut mas-Salmi jista' jkun ferm wiesa', fejn il-kompożizzonijiet ta' David jgħoddu ma' erba' t'elef! Huma fuq kollox jirriflettu l-ġmiel u s-seħer tal-poeżija Ebrajka. (ara d-dokument tal-Kummissjoni Biblika Pontifiċja: *De auctoribus et de tempero compositionis Psalmorum, autori e tempo di composizione dei Salmi* tal-1 ta' Mejju 1910).

Il-Konċilju Vatikan II fis-*Sacrosanctum Concilium* fin-numru 84 jgħid li s-salmi huma l-leħen tal-għarusa, jiġifieri tal-Knisja, lill-għarus tagħha li hu Kristu. Il-figura ċentrali fis-salmi hu bla dubju Alla għaliex fis-salmi naraw proprju lill-bniedem li jersaq lejn Alla. Kull salm jitkellem minnu b'xi mod jew ieħor, iżda wkoll xi salmi jitkellmu ċar dwar Kristu, l-Iben ta' Alla, il-Messija u l-Qaddej tal-Mulej, Jahweh. Fil-fatt dan il-ktieb tas-salmi jekk wieħed jiflih sewwa jara li hu mimli bi Kristu. Fis-Salmi Kristu jidher taħt forom profetiċi, immaġni u simboli. Kristu hu l-bażi ta' dawn l-għanjiet li jsibu spjegazzjoni biss meta ssir referenza għalih. Kristu hu dak li joħroġ għad-dawl dak kollu li hemm moħbi fis-salmi. Ġesù nnifsu qalilna fl-episodju ta' Emmaws: "Jeħtieġ li jseħħ kull ma hu miktub fuqi fil-Liġi ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi" (Luqa 24:44). L-Istiliti tas-Sirja li kienu jgħixu f'iżolament fuq kolonni kienu jgħaddu iljieli sħaħ jirreċitaw is-salmi kollha.

Salmi Messjaniċi

It-titlu "Salmi Messjaniċi" hu wieħed wiesa' għaliex jinkludi fih numru ta' salmi ta' tip differenti. Hekk fost is-Salmi Messjaniċi nsibu

s-salm; 2, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 45, 47, 72, 101 u 110. Is-salm 2 flimkien mas-salm 110 jurina talba messjanika. Diversi biblisti bħal Mowinckel, Eaton u Dahood argumentaw li għandhom jiġu aċċettati aktar salmi f'din il-kategorija. Fis-Salm 2 naraw d-divinità tal-Messija u s-saltna universali tiegħu. Ir-Rebħa fuq il-ħżiena hija r-rebħa tal-Messija, Bin Alla u Sultan: "Fid-dinja tbatu jkollkom, iżda agħmlu il-qalb: jiena rbaħt id-dinja" (Ġwanni 16:13 u ara Atti 4:25; 13:33 u Lhud 5:5.) Fis-Salm 16 naraw il-qawmien mill-mewt tal-Messija; u fis-Salm 18 hemm is-salvazzjoni u l-glorja tal-Messija. Fis-salm 21 naraw ir-rebħa tas-sultan u radd il-ħajr għal din ir-rebħa. Fis-Salm 22 naqraw dwar it-tbatijiet u r-rebħa tal-Messija u għalhekk huwa msejjaħ is-Salm tal-Passjoni ta' Sidna Ġesù Kristu. Is-Salm 23 jurina l-figura tar-Ragħaj it-Tajjeb fejn Ġesù qal għalih innifsu; "Jiena r-Ragħaj it-tajjeb. Ir-Ragħaj it-tajjeb jagħti ħajtu għan-ngħaġ tiegħu." (Ġwanni 10:11.)

Fis-Salm 24 naraw is-Sultan tal-glorja u d-daħla fil-belt tiegħu. Is-Salm 45 jgħanni għanja tal-imħabba li tirrifletti l-imħabba ta' Kristu għall-Knisja. Is-Salm 47 naraw il-Mulej, Sultan rebbieħ, li hija r-rebħa ta' Kristu bil-qawmien tiegħu. Is-Salm 72 naraw is-saltna glorjuża tal-Messija u jħabbar is-saltna vera ta' Kristu. Fis-Salm 101 naraw il-wegħda ta' ħajja aħjar tal-poplu quddiem is-Sultan Ġesù. Is-Salm 110 huwa s-salm l-iktar li jissemma fil-ĠT fejn naraw lil Ġesù; il-Messija li kellu jiġi bħala sultan rebbieħ u qassis għal dejjem. Sa minn twelidu l-Messija hu sultan ikkonsagrat fil-qalba tal-muntanji ta' Sijon. Imma l-Messija mhux biss hu sultan divin imma wkoll

saċerdot etern u dan ħalfu Alla nnifsu: "Ħalef il-Mulej, u ma jisgħobx bih: "Inti qassis għal dejjem bħal Melkisedek!"(vers 4). Is-salm 113 b'rabta mal-kantiku tal-baħar (Eżodu 15) huwa wkoll marbut ma' Kristu l-Mulej.

Fuq kollox nistgħu ngħidu li l-passjoni u l-mewt ta' Ġesù kienet mħabbra u miktuba biex ngħid hekk sal-inqas dettall fis-salmi. Hekk insibu fis-salmi; l-abbandun mill-Ġetsemani sal-Golgota; il-mibegħda lejn vittma mneżżgħa minn kull saħħa; ġisem mbiċċer, l-agonija, l-għatx, it-tqassim u x-xorti għal-ħwejġu.

Ġesù u s-Salmi

S. Wistin jgħid hekk: "Is-Salm hu leħen il-Knisja li titkellem fuq Kristu. Is-Salm hu leħen Kristu li jitkellem mal-Missier. Is-Salm hu leħen Kristu sħiħ, ir-Ras u l-Ġisem." Ġesù stess applika għalih innifsu xi salmi bħalma naraw f'Mt 21:16; 27:46; Lq 23:46 u Ġw 13:18. Anke l-appostli stess applikaw is-salmi għal Ġesù kif naraw f'Atti 2:25. Barra mill-fatt li diversi awturi tal-Ġdid Testment tkellmu biċċar kif diversi salmi kienu jirreferu għal Ġesù, insibu li Ġesù nnifsu applika għalih xi partijiet mis-salmi.

L-awtur tal-Ittra lil-Lhud (ara 10:5) ipoġġi fuq fomm Ġesù il-kliem tas-salm 39 biex jispjega għaliex Ġesù ġie fid-dinja. Peress li Alla ma laqax aktar is-sagrifiċċji tal-Antik Testment, Ġesù ġie biex ipatti għad-dnubiet tal-bnedmin billi jagħmel ir-rieda tal-Missier. "Int ma titgħaxxaqx b'sagrifiċċji u offerti; imma widnejja inti ftaħtli; ma tlabtnix vittmi tal-ħruq u tat-tpattija. Imbagħad jien għidt; 'Hawn jien, ġej.' Fil-bidu tal-ktieb hemm miktub fuqi li nagħmel ir-rieda tiegħek. Alla tiegħi, dan jogħġobni; il-liġi tiegħek ġewwa qalbi."(v 7-9)

Ġesù nnifsu jikkwota salm 117 biex juri li din il-profezija kienet seħħet. (ara Mt 21;42; Lq 20; 17 uMk 12;10): "Il-ġebla li warrbu l-bennejja saret il-ġebla tax-xewka. Bis-saħħa tal-Mulej seħħ dan; ħaġa tal-għaġeb f'għajnejna"(v 22-23)

Ġesù f'ħajtu applika għalih xi versi mis-salmi; speċjalment meta kien fuq is-salib, bħal x'ħin qal "Missier f'idejk jien nerħi ruħi" (ara Salm 30:6: "F'idejk jien nerħi ruħi, tifdini Int, Mulej, Alla tas-sewwa") jew "Għandi l-għatx" (ara Salm 68:22: "Tefgħu fl-ikel tiegħi l-morr, u fil-għatx tiegħi

sqewni l-ħall); biex idaħħal fl-imħuħ tal-Lhud li hu kien il-Messija billi jagħmel użu minn kliem u frażjijiet li huma stess kienu jirrEċtaw fis-salmi. (Ara ukoll Salm 38:18, Isaija 49:14 u Lam 5:20).

Meta Ġesù kien fil-ġnien tal-Ġetsemani huwa talab permezz ta' kliem mis-Salmi 22:1 u 31:5 kif naraw f'Mattew 27:46 u Luqa 23:46.

Konklużjoni

Sant'Ilarju ta' Poitiers jgħid li s-salmi juru l-ħajja kollha ta' Ġesù; il-miġja tiegħu, l-inkarnazzjoni, il-passjoni, il-mewt u l-qawmien kif ukoll s-saltna tiegħu (Ara *Tractatus psalmos*, prol. 5; PL 9, 235). Il-Papa Piju XII fl-Enċiklika *Mediator Dei*, n.116 jikteb ukoll: "Is-Salmi jqiegħdu f'dawl tal-għaġeb il-glorja mħabbra ta' Ġesù Kristu u s-setgħa tiegħu kbira u eterna, il-miġja u l-umiltà tiegħu f'dan l-eżilju fuq din l-art, id-dinjità ta' sultan u l-qawwa saċerdotali tiegħu, il-ħidma fejjieda tiegħu u d-demm li xerred għall-fidwa tagħna." Anke l-Papa Benedittu XVI, fl-aħħar eżerċizzi spiritwali li għamel bħala Papa fl-2012, immedita dwar il-ktieb tas-Salmi bl-għajnuna tal-Biblista l-Kardinal

Gianfranco Ravasi, President tal-Kunsill Pontifiċju għall-Kultura. Dan il-Kardinal kien kiteb it-talbiet tal-Via Crucis tal-Papa fl-2007. Il-ktieb tas-salmi hu fuq kollox il-ktieb li permezz tiegħu eluf ta' saċerdoti u reliġjużi u anke lajċi kuljum u kull ħin jitolbu u jfaħħru lil Alla. B'hekk rajna biċ-ċar kemm il-ktieb tas-Salmi jitkellem dwar Kristu u li Ġesù nnifsu kkwota u applika għalih nnifsu xi salmi.

Bibliografija

Alter, R., *L'arte della poesia biblica*, Roma 2011.

Barbiero, G., *Il regno di JHWH e del suo Messia: salmi scelti dal primo libro del Salterio*, Roma 2008.

Barbiero, G., *Figure Simboliche a commento dei Salmi 1-3; 8 e 19*, PIB, Roma 2003.

Basadonna, G., *Sui Fiumi di Babilonia*, L'Albero in fiore 3, Milano 1993.

Bonhoeffer, D., *Pregare i Salmi con Cristo*, Brescia 1978.

Costacurta B., *Con la Cetra e con la Fionda. L'ascesa di Davide verso il trono*, Roma 1994.

Costacurta, B., *Scritti Sapienziali e Salmi*, PUG, Roma 1998.

Dean Anderson, R., "The Division and Order of the Psalms", in *Westminster Theological Journal* 56 (1994) 219-241.

Gasnier, M., *The Psalms school of spirituality*, St. Louis 1962.

Kraus, H.J., *Psalmen 1-59*, Neukirchen 1978.

Manicardi, L., "La regalita` di Dio nel Salterio", in *PSV* 28 (1993), 43-63.

Mays, J.L., *The Lord reigns. A theological handbook on the Psalms*, Louisville 1994.

Monti Amoroso, F., *Salmi, Tehillim. Un canto ogni giorno, un canto per ogni giorno,* Milano 1999.

Ravasi, G., *Il Libro dei Salmi, Commento e attualizzazzione,* I, II, III, Bologna 1981, 1983, 1984.

Seybold, K., *Poetik der Psalmen*, Stuttgart 2003.

Sheppard, G.T., "Theology and the book of Psalms", in *Interp* 46 (1992) 143-166.

Terrien, S., *The Psalms: Strophic structure and theological commentary,* Grand Rapids (MI) 2003.

Westermann, C., *Lob und Klage in den Psalmen*, Gottingen 1977.